

Rudi Mlinar: Nemirni duh

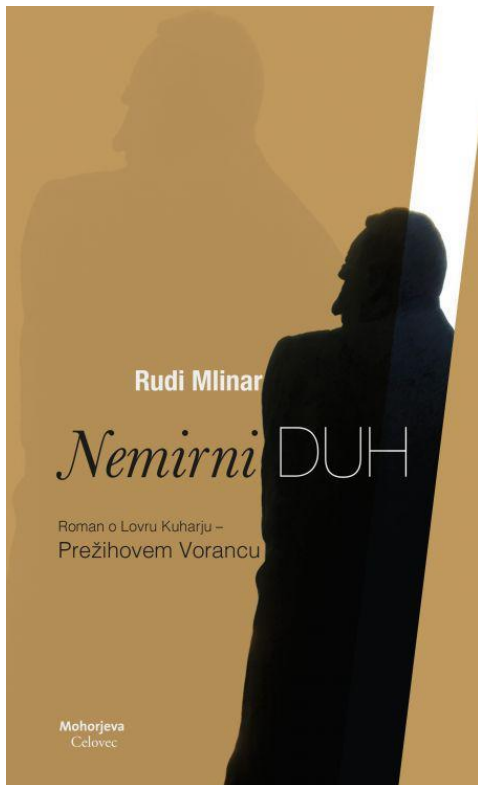
Celovec: Mohorjeva, 2022

Nemirni duh s podnaslovom Roman o Lovru Kuharju - Prežihovem Vorancu natančno popisuje življenjsko pot znamenitega predstavnika slovenskega socialnega realizma.

Tonja Jelen, Progam Ars

26. november 2022 ob 15:51

Ljubljana - MMC RTV SLO, Radio Slovenija

Prva romanizirana biografija o Prežihu tega opisuje kot človeka, ki se je razdajal za ekonomski napredek socialno šibkih, hkrati pa njegovo izjemno pisateljsko plodovitost. Foto: Mohorjeva

Rudi Mlinar je slikovito predstavil in upošteval številne prvine iz njegovega življenja. Pri tem so imeli veliko vlogo obdobje, v katerem je Prežih živel, vsekakor pa tudi značaj in nadarjenost za pisanje, da je uspel predvsem kot pisatelj in mogoče manj kot politik.

V romanu *Mlinar* nazorno prikazuje družinske razmere, Koroško, še posebej Kotlje, in posebno vez med materjo in otroki. Prav to troje je napisano s posebnim občutenjem. Primarna družina je kljub najrazličnejšim težavam ves čas ostajala osrednje težišče Prežihovega življenja. Posebno zanimiv je očetov odpor do nemške ideologije in s tem zavest, ki jo je predajal sinovom. Prav to je verjetno vplivalo, da je Prežih vse jezikovne, politične in družbene krivice opazil že v otroških letih in kaj hitro začel delovati kot mlad politik. Kotlje in Koroško Mlinar zliva s kombinacijo prisposodob iz

Prežihovih romanov in črtic, nekoliko pa so spregledani modernizacija in opuščanje kmetij in s tem počasna urbanizacija na Koroškem.

Poudarjena je velika pripadnost kmečkemu stanu, čemur naj se Prežih ne bi nikoli odrekel. Veliko moč in sidrišče mu je pomenila mati, ki naj bi mu bila tudi neizčrpen vir in informatorka za številne zgodbe. Pretresljivo pa je zlasti spoznanje, da do svoje žene in hčera ni premogel boljšega odnosa. Mlinar s tega vidika ne olepšuje Prežihove vere v politiko, ambicioznost in ideje, ki so povzročile marsikatero spopade v družinskih odnosih. Pri tem ne gre spregledati političnih spletk, ki so se pletle proti Prežihu, mu povzročale trpljenje in mu nalagale najrazličnejše kazni. Prežiha je vse skupaj vedno bolj izčrpavalo in mu jemalo voljo, s katero je sicer preživel prvo in drugo svetovno vojno.

V romanu prepoznavamo zgodovinsko dogajanje, ki je vplivalo na državne ureditve, družbo, družine in posameznika. S tem je pred nami ne le Prežihova biografija, temveč tudi pomemben dokument o prvi polovici dvajsetega stoletja. Pisatelj Rudi Mlinar premišljeno predstavlja nesmiselnost obeh svetovnih vojn in psihološke predpostavke, kaj vse se v tako brutalnih okoliščinah dogaja z ljudmi. Da je človek človeku zver, Mlinar večkrat poudari. Vse to je Prežih izkusil večkrat, a je vztrajal in šel naprej. V romanu Nemirni duh prepoznavamo tudi politične osebnosti in s tem politično dogajanje v svetu in na Slovenskem. Ključne poteze, ki jim je bil priča Prežih, so nekoliko zavite, a vendarle prikazujejo resničnost in niso prikrojene.

Prežih je že zelo hitro pokazal dar za pisanje. Njegova velika podpornica je bila Zofka Kveder, ki mu je podala tudi pomembno življenjsko lekcijo. V tem primeru lahko vidimo, da Prežih ni vedno mislil na druge. Razbrati je mogoče različne založniške dejavnosti in delovanje knjižnega sistema. Delo obravnavana tudi takratno literarno prizorišče, med drugim povezanost z Marjo Boršnik – ta ga je namreč natančno obravnavala. V romanu, ki se sicer začne in konča v Mariboru, spoznavamo celotno Prežihovo bibliografijo od prvih začetkov do konca, pa tudi njegovo upornost, ljubezen do matere in zavezanost jeziku in Kotljam, o čemer je nenehno pisal.

V Mlinarjevem romanu sicer zmoti avtorjeva velika pristranskost do založbe, ki je delo založila, vsekakor pa so uspešno, neolepšano prikazani različna občutja, nenehen nemir in samosvojost zanimive osebnosti.

Iz oddaje *S knjižnega trga*.